

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในองค์การภาครัฐ : ศึกษาเฉพาะกรณีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย” มีผลการศึกษาตามที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 10 คน โดยได้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ศึกษาการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในงานจัดซื้อจัดจ้างของกองบริหารจัดซื้อจัดจ้าง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยแบ่งศึกษาตามหัวข้อ ดังนี้

1. การศึกษากระบวนการและขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์
2. การศึกษาความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านเครื่องมือและเทคโนโลยี และด้านสถานที่การจัดประมูลอิเล็กทรอนิกส์
3. ผลที่เกิดขึ้นจากการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-auction) มาใช้เปรียบเทียบกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล

ส่วนที่ 2 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้

ส่วนที่ 1 ศึกษาการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในงานจัดซื้อจัดจ้างของฝ่ายการพัสดุ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1. การศึกษากระบวนการและขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์
กระบวนการขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ ของกองบริหารจัดซื้อจัดจ้าง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จะเป็นไปตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้แล้ว กล่าวคือ ฝ่ายกองงานต่าง ๆ ได้ส่งเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างให้กองบริหารจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ ในวงเงินตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป แล้วนำเสนอขออนุมัติต่อผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และเมื่อได้รับการอนุมัติแล้วก็จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดร่างขอบเขตของงาน (TOR) และร่างเอกสาร

ประกวดราคา โดยหัวหน้างานจัดจ้าง กล่าวว่า¹ การแต่งตั้งคณะกรรมการ TOR และร่าง TOR จะต้องได้รับความเห็นชอบและได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าการ ททท. และเมื่อผ่านความเห็นชอบแล้ว ก็ต้องนำไปประกาศในเว็บไซต์ของ ททท. และของกรมบัญชีกลาง ไม่น้อยกว่า 3 วัน ถ้าไม่มีผู้ใดคัดค้าน หรือวิพากษ์วิจารณ์ ก็จะดำเนินการต่อไป แต่ถ้ามีคนวิจารณ์ ก็จะเชิญคณะกรรมการร่าง TOR มาเพื่อพิจารณาว่าจะปรับเปลี่ยนอะไรได้บ้าง ถ้าไม่ปรับก็ดำเนินการต่อไป ถ้าปรับเปลี่ยน TOR หรือประกาศ ก็ต้องเสนอผู้ว่าการ ททท. และประกาศขึ้นเว็บไซต์อีกไม่น้อยกว่า 3 วัน โดยที่ผ่านมาในปี 2552 ก็จะมีผู้วิพากษ์วิจารณ์บ้าง

โดยสรุปแล้ว กระบวนการและขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ ของ ททท. สามารถแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การวางแผนจัดหาพัสดุ

หัวหน้างานจัดจ้าง กล่าวว่า² ได้มีการทำแผนจัดซื้อจัดจ้างประจำปีอยู่แล้ว เนื่องจากก่อนปีงบประมาณถัดไป ทาง ททท. จะมีการจัดทำแผนงาน/โครงการ ที่จะดำเนินการ แล้วเสนอให้สำนักงานงบประมาณพิจารณาว่า แผนงาน/โครงการใดที่ได้รับการอนุมัติ ซึ่งโครงการที่ได้รับการอนุมัติแล้ว ผู้รับผิดชอบโครงการก็จะนำโครงการนั้นดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป ซึ่งถ้าในโครงการต้องมีการจัดซื้อจัดจ้างก็จะพิจารณาตามวงเงินว่าจะดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีใด เริ่มตั้งแต่การใช้วิธีการตกลงราคา (วงเงินไม่เกิน 200,000 บาท) การสอบราคา (วงเงินเกิน 200,000 บาท แต่ไม่เกิน 4,000,000 บาท) และตั้งแต่วงเงิน 2,000,000 บาท ขึ้นไป ถ้าจะไม่ดำเนินการทางอิเล็กทรอนิกส์ เจ้าของเรื่องก็ต้องขอหลักการเพื่อขออนุมัติในการดำเนินการโดยวิธีพิเศษต่อไป

โดยถ้ามีการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์เจ้าของเรื่องก็จะส่งบันทึกแจ้งความประสงค์ในการดำเนินการจัดซื้อไปยังฝ่ายการพัสดุให้ดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งฝ่ายการพัสดุก็จะแจ้งถึงขั้นตอนของการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่เจ้าของเรื่องได้ทราบถึงขั้นตอนในการดำเนินการว่ามีอะไรบ้าง และกำหนดระยะเวลาทั้งหมดแจ้งให้แก่เจ้าของเรื่องทราบ³ ซึ่งระยะเวลาในการดำเนินการ จะเริ่มจากการร่าง TOR โดยต้องพิจารณาระยะเวลาในการ

¹ สัมภาษณ์ ฐานิจ คล่องแคล้ว, หัวหน้างานจัดจ้าง ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

² สัมภาษณ์ ฐานิจ คล่องแคล้ว, หัวหน้างานจัดจ้าง ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

³ สัมภาษณ์ สุมาลี เกียรติอมรกุล, พนักงานพัสดุ ระดับ6, 22 เมษายน 2552.

คำการดำเนินการว่าที่วัน โดยการกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาจะต้องเป็นไปตามระเบียบฯ ที่กำหนด คือประมาณ 60 วัน⁴

1.2 การคัดเลือกผู้ให้บริการระบบตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะตอบเป็นแนวทางเดียวกันและสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้อำนวยการกองบริหารจัดการซื้อจัดจ้าง ที่กล่าวว่า การคัดเลือกผู้ให้บริการระบบตลาดกลางจะคัดเลือกจากทะเบียนรายชื่อผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ ของกรมบัญชีกลาง โดยมีหลักในการคัดเลือก คือ จะพิจารณาจากความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการ และพิจารณาจากประสบการณ์และชื่อเสียงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยจะเรียกให้บริษัทที่ได้รับการคัดเลือกนำระบบมาเสนอ บริษัทที่เสนอระบบที่ดีที่สุดจะได้รับการคัดเลือก และขึ้นบัญชีไว้ให้เป็นผู้ให้บริการตลาดกลาง ของ ททท. ซึ่งการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ช่วงแรกจะใช้ บริษัท บีส ไคเมนชั่น จำกัด บริษัท พันธวิช จำกัด บริษัท ป๊อบ เนทเวิร์ค จำกัด และ บริษัท นิวตรอนการประมูล จำกัด แต่ต่อมาเมื่อมีบริษัท การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด (กสท.) เข้ามาเป็นผู้ให้บริการตลาดกลางเพิ่มเติม ทาง ททท. เห็นว่าเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจเหมือนกัน และมีความน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีสถานที่ที่เหมาะสม นอกจากนี้ เมื่อใช้บริการของ กสท. แล้วพบว่า เจ้าหน้าที่มีความรู้และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ ททท. เป็นอย่างมาก ดังนั้น ตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา จึงได้ให้บริษัท กสท. จำกัด เป็นผู้ให้บริการระบบตลาดกลางของ ททท. มาโดยตลอด

1.3 การคัดเลือกผู้ค้า

การคัดเลือกผู้ค้าที่จะเข้าร่วมการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ของ ททท. ในระดับผู้บริหารและพนักงานฝ่ายการพัสดุ มีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้อำนวยการกองบริหารจัดการซื้อจัดจ้างกล่าวว่า การคัดเลือกผู้ค้าหรือผู้เสนอราคา จะพิจารณาว่าผู้ค้ามีคุณสมบัติของผู้เสนอราคาครบถ้วนหรือไม่ ข้อเสนอของทางด้านเทคนิคของผู้ค้ามีความเหมาะสมเพียงใด และผู้ค้าที่ร่วมเสนอราคาจะต้องไม่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อป้องกันการฮั้วประมูล เมื่อครบองค์ประกอบแล้วจึงประกาศผลการพิจารณาเบื้องต้น โดยไม่เปิดเผยรายชื่อผู้มีสิทธิเสนอราคาและแจ้งสิทธิให้แก่ผู้ค้าทราบ โดยการให้ข้อมูลแก่ผู้ค้าที่มีสิทธิเสนอราคา จะกระทำโดย

⁴ สัมภาษณ์ พรพิศ เล็กสัมฤทธิ์, หัวหน้างานจัดซื้อ ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

⁵ สัมภาษณ์ สมรัก คำพุทธ, ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการซื้อจัดจ้าง ระดับ8, 17 มีนาคม 2552.

⁶ สัมภาษณ์ สมรัก คำพุทธ, ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการซื้อจัดจ้าง ระดับ8, 17 มีนาคม 2552.

ผู้ให้บริการตลาดกลาง ในขณะที่หัวหน้างานจัดซื้อ กล่าวถึงการคัดเลือกผู้ค้าว่า⁷ จะคัดเลือกตามคุณสมบัติ และตามหลักเกณฑ์ TOR ที่ได้ประกาศไปทางเว็บไซต์ ของ ททท. และกรมบัญชีกลาง ส่วนการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ค้านั้นจะพิจารณาจากเอกสารที่ผู้ค้ามายื่นซองว่าครบถ้วนหรือไม่ และตรงตามคุณสมบัติที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งเมื่อคุณสมบัติผ่านแล้วจึงจะมีสิทธิเข้าเสนอการแข่งขันประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์

ส่วนในด้านความโปร่งใสของการคัดเลือกผู้ค้านั้น เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ กล่าวว่า⁸ ในปี 2549 – 2550 ระบบนี้ถือว่าโปร่งใส 100 % เพราะการคัดเลือกผู้ค้าเบื้องต้นก็จะต้องเป็นไปตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ แต่พอมาปี 2551 ผู้ค้าได้เจอกันมากขึ้น และได้รู้จักกันมากขึ้นทำให้ผู้ค้าสามารถสอบถามกันได้ และนำไปสู่การสามารถฮั้วกันของผู้ค้าได้

1.4 การดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

หัวหน้างานจัดจ้าง ได้กล่าวถึงขั้นตอนการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่เริ่มต้นว่า เจ้าของเรื่องจะแต่งตั้งรายชื่อกรรมการเพื่อเป็นหนึ่งในคณะกรรมการในการร่าง TOR เริ่มจากการแต่งตั้งคณะกรรมการ TOR ร่าง TOR และเอกสารประกวดราคาและเมื่อดำเนินเสร็จแล้ว คณะกรรมการร่าง TOR ร่างประกาศ TOR ร่างเอกสารประกวดราคา จะรวบรวมเสนอให้ผู้มีอำนาจให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติร่างต่างๆ และเมื่อให้ความเห็นชอบแล้วก็จะนำไปประกาศในเว็บไซต์ไม่น้อยกว่า 3 วัน ถ้าไม่มีคนวิจารณ์ก็จะดำเนินการต่อไป แต่ถ้ามีคนวิจารณ์ก็ต้องมาสรุปอีกครั้งว่าร่างดังกล่าวนี้ต้องแก้ไข หรือยืนยันตามเดิม ถ้าไม่มีการวิจารณ์อีกก็จะขออนุมัติเพื่อดำเนินการในขั้นตอนต่อไป พอรายงานการขอจ้างเรียบร้อยแล้ว ก็จะประกาศประกวดราคาเพื่อเผยแพร่ตามช่องทางตามสื่อต่างๆ ได้แก่ เว็บไซต์ของ ททท. เว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง สื่อของ อสมท. และกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้ที่สนใจให้เข้ามารับเอกสารประกาศประกวดราคา และชี้แจงรายละเอียดให้ผู้ค้ารับทราบ และนำไปศึกษารายละเอียดต่างๆ และเมื่อสนใจจะเข้ามาประกวดราคาที่จะต้องมายื่นเอกสารให้คณะกรรมการพิจารณา และจะประกาศผลการคัดเลือกเบื้องต้นว่าผู้ค้ารายใด

⁷ สัมภาษณ์ พรพิชญ์ เล็กสัมฤทธิ์, หัวหน้างานจัดซื้อ ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

⁸ สัมภาษณ์ คชภักดิ์ ตรีเพชร, ผู้จัดการส่วนการขายลูกค้าภาครัฐ 5 ระดับ 8 บริษัท การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด, 30 เมษายน 2552.

⁹ สัมภาษณ์ ฐานิจ คล่องแคล้ว, หัวหน้างานจัดจ้าง ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

ผ่านหรือไม่ผ่านคุณสมบัติ และต้องรอผลการอุทธรณ์จากผู้ค้าอีก 3 วัน ถ้ามีคนอุทธรณ์เข้ามา ก็จะต้องพิจารณารายละเอียดการอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายใน 7 วัน ถ้าไม่มีการอุทธรณ์ ก็จะนำแบบฟอร์ม บก. ของกรมบัญชีกลาง แจ้งผู้ให้บริการตลาดกลาง แจ้งวัน เวลา ที่จะประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์และแจ้งประกาศว่าบริษัทใดบ้างที่เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติพร้อมที่จะสามารถเข้าไปประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ และเข้าไปทดสอบระบบ เข้าไปลง ทะเบียนเมื่อใด เมื่อถึงวันและเวลาที่ทาง ททท. ได้กำหนดไว้ในการประมูลทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทางผู้ให้บริการตลาดกลางจะเป็นผู้ดำเนินการต่อไป โดยจะแยกห้องกันระหว่างคณะกรรมการ และผู้เสนอราคา โดยเจ้าหน้าที่ของผู้ให้บริการตลาดกลางจะเข้าไปยังห้องที่จัดให้ไว้แก่ผู้เสนอราคา เพื่ออธิบายให้ทราบถึงขั้นตอนและวิธีการเสนอราคาและมอบ password ให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาในแต่ละราย ก่อนเวลาการเริ่มประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ 15 นาที เมื่อเสร็จสิ้นการประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์และได้ผู้ที่เสนอราคาต่ำสุด จะถูกเชิญเข้าไปเพื่อพิจารณาค่าคุณสมบัติ ณ เวลานั้น และคณะกรรมการจะลงมติว่าจะรับผู้ค้ารายที่เสนอราคาต่ำสุดหรือไม่ ถ้ารับจะดำเนินการเรื่องเอกสารในวันถัดไปเพื่อเสนอให้ผู้มีอำนาจอนุมัติในวันทำการถัดไป ซึ่งที่ผ่านมาการประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ยังไม่เคยมีผู้ที่เสนอราคาต่ำสุดแล้ว ทาง ททท. จะไม่รับจัดซื้อจัดจ้างเลย แต่จะมีกรณีที่ลดราคาให้อีกในกรณีพิเศษเนื่องจากเห็นว่าเนื้องานกับเงินที่เสนอราคามาไม่สมดุลกัน ทางผู้ค้าจะลดราคาให้ในกรณีพิเศษ

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ระดับผู้อำนวยการกองบริหารจัดซื้อจัดจ้าง ได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมว่า¹⁰ ในการดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้น ผู้ให้บริการตลาดกลางของ กสท. จะจัดห้องให้แกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยแยกออกเป็นห้องของคณะกรรมการประกวดราคา และห้องผู้มีสิทธิเสนอราคา (ผู้ค้า) โดยในห้องผู้มีสิทธิเสนอราคา จะมีเจ้าหน้าที่ของ ททท. มาเป็นผู้สังเกตการณ์

ห้องคณะกรรมการ

ก่อนตลาดการประมูลเปิด 5 นาที ผู้ให้บริการตลาดกลาง กสท. จะให้คณะกรรมการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่อยู่บนหน้าจอที่จะทำการประมูล โดยจะอธิบายและตรวจสอบหน้าจอเคาะราคาให้มีความถูกต้อง ตรวจสอบรายการการจัดซื้อจัดจ้าง และราคาเริ่มต้นในการจัดซื้อจัดจ้างว่าถูกต้องหรือไม่ ถ้าถูกต้องครบถ้วนแล้วเมื่อถึงเวลาประมูล หน้าจอจะแสดงข้อมูลของผู้ที่มีสิทธิเสนอราคา โดยใช้คำ Bidder และให้จำนวนผู้มีสิทธิเสนอราคาหรือ Bidder เรียงตามลำดับ เช่น มี 3 ราย จะเป็น Bidder 1, Bidder 2 และ Bidder 3 ถ้าใครเคาะราคา

¹⁰ สัมภาษณ์ สมรัก คำพุทธ, ผู้อำนวยการกองบริหารจัดซื้อจัดจ้าง ระดับ 8, 17 มีนาคม 2552.

ต่ำสุดจะขึ้น Bidder นั้นขึ้นมาในรายการแรก เช่น Bidder 2 เคาราคาต่ำสุด จะขึ้น Bidder 2 ขึ้นมาอยู่ในรายการแรก โดยระบบจะเก็บข้อมูลของทุก ๆ Bidder จนกว่าจะได้ราคาต่ำที่สุด เวลาที่ใช้ในการเสนอราคาจะใช้เวลา 30 นาที (ททท. ใช้เวลาในการประมูล 30 นาที มาโดยตลอด และไม่เคยมีการขยายเวลาในการประมูล)

ห้องผู้เสนอราคา

ภายในห้องผู้เสนอราคาจะประกอบไปด้วยผู้เสนอราคาจำนวนไม่เกิน 3 คน และผู้สังเกตการณ์ของ ททท. จำนวน 1 คน โดยถ้าผู้เสนอราคารายใด มีรูปค้อนแสดงที่หน้าจอของตนเอง แสดงว่าได้เสนอราคาต่ำกว่าคนอื่น ถ้าค้อนหายไปแสดงว่าตนเองไม่ได้เป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดในขณะนั้น และเมื่อเหลือ 5 นาทีสุดท้ายผู้เสนอราคาทุกคนจะไม่มีใครเห็นค้อนของตัวเอง จะต้องใช้วิธิตาดเดาว่าจะเสนอราคาเท่าใดจึงจะไ้จ้าง และเมื่อหมดเวลาการประมูล ที่ห้องคณะกรรมการ หน้าจอจะแสดงว่าใครเสนอราคาต่ำสุด และชนะการประมูลในครั้งนี้ โดยจะแสดงชื่อบริษัทห้างร้าน แทนคำว่า Bidder และ ททท. จะเชิญผู้ที่ชนะการประมูลมาพบเพื่อเจรจายละเอียดในการไปจัดทำรายละเอียดและรายการให้สอดคล้องกับราคาที่ประมูลได้ ว่าสามารถทำงานได้หรือไม่ เพื่อให้คณะกรรมการมั่นใจ (กรณีที่เสนอราคาต่ำมากเกินไป) ที่ผ่านมาผู้เสนอราคาทุกรายยืนยันว่าสามารถดำเนินการได้

ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านอื่นก็กล่าวสอดคล้องกัน โดยผู้ให้สัมภาษณ์ตำแหน่งหัวหน้างานจัดซื้อ กล่าวสรุปเพียงสั้น ๆ ว่า¹¹ ขั้นตอนการเคาะราคาจะดำเนินการที่ กสท. โดยคณะกรรมการและผู้เข้าร่วมประมูลจะไปพร้อมกันที่ กสท. โดยผู้ค้าจะต้องไปก่อนเวลาการประมูลประมาณ 30 นาที เพื่อทดสอบระบบและเตรียมความพร้อม โดยผู้ประมูล 1 ราย จะเข้าไปประจำห้องประมูล 1 ห้อง และในแต่ละห้องของผู้เข้าร่วมประมูล จะมีผู้สังเกตการณ์ซึ่งจะเป็นพนักงานของ ททท. เข้าไปประจำห้องละ 1 ท่าน ส่วนคณะกรรมการฯ จะประจำอยู่ในห้อง 1 ห้องโดยจะไม่ทราบผู้เสนอราคาเป็นใคร โดยจะขึ้นเพียง Bidder 1 หรือ Bidder 2 และจะทราบเฉพาะราคาในการแข่งขันเท่านั้น เมื่อสิ้นสุดเวลาในการประมูล ประมาณ 30 นาที ก็จะขึ้นชื่อบริษัทผู้ชนะการประมูลเป็นอันเสร็จขั้นตอนการแข่งขันราคา โดยพนักงานพัสดุ กล่าวว่¹² ที่ผ่านมาการกำหนด

¹¹ สัมภาษณ์ พรพิศย์ เล็กสัมฤทธิ์, หัวหน้างานจัดซื้อ ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

¹² สัมภาษณ์ สุมาลี เกียรติอมรกุล, พนักงานพัสดุ ระดับ6, 22 เมษายน 2552.

เวลาในการดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ให้บริการตลาดกลางดำเนินการจะดำเนินการตามเวลาที่กำหนด คือ 30 นาที และไม่มีการขยายเวลาต่อ เนื่องจากสามารถทราบผลการประมูลได้ภายในเวลาที่กำหนด

ทางด้านตัวแทนของผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ กล่าวว่า¹³ การเข้าสู่กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ในส่วนของ กสท. (ผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์) ถือว่ารัดกุม เนื่องจากมีการจัดการอย่างเป็นระบบ แต่ตราบิตที่ผู้เสนอราคาไม่ทำต่อหน้าผู้ให้บริการตลาดกลาง กล่าวคือ แอบไปฮั้วกันก่อนการประมูล ผู้ให้บริการตลาดกลางเองก็ไม่สามารถควบคุมได้

ในส่วนความเห็นของตัวแทนผู้ค้าซึ่งเสนอราคาทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ กล่าวว่า¹⁴ การดำเนินการประมูล บางครั้งเสียเวลามาก เนื่องจากเมื่อมีผู้เข้าประมูลน้อยกว่า 3 ราย ก็ต้องยกเลิกการประมูลในครั้งนั้น และต้องดำเนินการใหม่

1.5 การประกาศผล

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่กล่าวสอดคล้องกัน ถึงการประกาศผลการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ว่า หลังจากที่ได้รับราคาต่ำสุดของผู้ที่ชนะการประมูลแล้ว ก็จะสรุปผลการประมูลเสนอผ่านผู้มีอำนาจสั่งซื้อ และประกาศผลทางเว็บไซต์ของ ททท. จากนั้นจะต้องรายงานผลการประมูลให้สำนักพัฒนามาตรฐานระบบพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เพื่อนำไปประกาศในเว็บไซต์ของศูนย์จัดซื้อจัดจ้างภาครัฐต่อไป นอกจากนี้ จะมีการแจ้งให้ผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ติดตามผลจนบริษัทผู้ประมูลงานได้มาทำสัญญา จึงจะสามารถเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมได้ โดยผู้ให้บริการตลาดกลางฯ จะต้องจัดส่งเอกสารการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมให้กับคณะกรรมการจัดซื้ออิเล็กทรอนิกส์ตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนที่จะส่งไปเรียกเก็บเงิน

2. การศึกษาความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์

ในส่วนที่สองเป็นการศึกษาความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง

¹³ สัมภาษณ์ ทชภัท ตรีเพชร, ผู้จัดการส่วนการขายลูกค้าภาครัฐ 5 ระดับ8 บริษัท การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด, 30 เมษายน 2552.

¹⁴ สัมภาษณ์ จรรยา ชิมรัมย์, Account Executive บริษัท ดิจิตอล รีเสิร์ช แอนด์ คอนซัลติ้ง จำกัด, 30 เมษายน 2552.

ทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้แก่ ความพร้อมด้านบุคลากร ความพร้อมด้านเครื่องมือและเทคโนโลยี และความพร้อมด้านสถานที่การจัดประมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านบุคลากร

ผู้ให้สัมภาษณ์ระดับผู้บริหารและพนักงานฝ่ายการพัสดุ มีความเห็นสอดคล้องกันว่าบุคลากรมีความพร้อมและความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างเป็นอย่างดี แต่ยังมีปัญหาที่จำนวนบุคลากรมีไม่เพียงพอกับปริมาณงานที่มีจำนวนมาก และมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก โดยผู้อำนวยการกองบริหารจัดซื้อจัดจ้าง กล่าวว่า¹⁵ เจ้าหน้าที่กองบริหารจัดซื้อจัดจ้างมีความพร้อมและความเข้าใจในกฎระเบียบฯ เป็นอย่างดี เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทุกคนได้รับการอบรมจากกรมบัญชีกลางมาแล้วรวมทั้ง ททท. ยังให้กองกฎหมายเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในเรื่องการตีความด้วย

ด้านหัวหน้างานจัดจ้าง กล่าวว่า¹⁶ บุคลากรมีความพร้อมในเรื่องของความรู้เพราะทุกคนจะต้องผ่านเกณฑ์ที่สามารถปฏิบัติงานได้ทั้งหมดอยู่แล้ว แต่ปัญหาที่พบก็คือจำนวนบุคลากรยังไม่เพียงพอ เนื่องจากเมื่อถึงช่วงสิ้นปีงบประมาณจะมีงานหลาย ๆ เรื่องเข้ามาพร้อมกัน จึงทำให้เจ้าหน้าที่ต้องทำงานในปริมาณที่มากขึ้น รวมทั้งขั้นตอนในการทำงานต่าง ๆ ก็มีความซับซ้อนและยุ่งยาก ดังนั้น ทางฝ่ายการพัสดุ จะต้องจัดขบวนการทำงานให้ดี ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งพนักงานพัสดุ ที่กล่าวว่า¹⁷ เจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อมในเรื่องการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี แต่ว่าคนน้อยไปเมื่อเทียบกับปริมาณงานและขั้นตอนในการทำงานแต่ละเรื่องที่มีขั้นตอนยุ่งยาก

2.2 ด้านเครื่องมือและเทคโนโลยี

ในความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของ ททท. เห็นว่าความพร้อมทางด้านเครื่องมือและเทคโนโลยีสำหรับการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่มีความจำเป็นสำหรับ ททท. เนื่องจาก ททท. ไม่ได้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเองที่หน่วยงาน แต่ไปดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สถานที่ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งก็คือ กสท. และสำหรับ

¹⁵ สัมภาษณ์ สมรัก คำพุทธ, ผู้อำนวยการกองบริหารจัดซื้อจัดจ้าง ระดับ8, 17 มีนาคม 2552.

¹⁶ สัมภาษณ์ ฐานิจ คล่องแคล้ว, หัวหน้างานจัดจ้าง ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

¹⁷ สัมภาษณ์ สุมาลี เกียรติอมรกุล, พนักงานพัสดุ ระดับ6, 22 เมษายน 2552.

ความเห็นของตัวแทนผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ กล่าวไว้¹⁸ กสท. มีความพร้อมในทุกขั้นตอน และขั้นตอนการประมูลจะผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ส่วนโปรแกรมที่ใช้สำหรับการประมูลจะต้องผ่านการตรวจสอบจากกรมบัญชีกลางทุกขั้นตอน ดังนั้น โปรแกรมต่าง ๆ จะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ และเป็นไปตามมาตรฐาน ส่วนความเห็นของผู้ค้าซึ่งเสนอราคาทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ กล่าวไว้¹⁹ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ของ กสท. มีความพร้อมและทันสมัยเป็นอย่างมาก ทำให้การดำเนินงานแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างรวดเร็ว และถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือ

2.3 ด้านสถานที่จัดการประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์

ในความเห็นของผู้ค้าซึ่งเสนอราคาทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ เห็นว่า²⁰ สถานที่จัดการประมูลของ กสท. จะมีความพร้อมและจัดเป็นระบบดี รวมทั้งห้องที่ใช้สำหรับให้ผู้ค้าเข้าไปดำเนินการประมูลก็มีมิดชิดและเก็บเสียงได้ดีกว่าบางแห่งที่กันห้องไม่มีมิดชิด จนทำให้ได้ยินเสียงซึ่งกันและกันได้

3. ผลที่เกิดขึ้นจากการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-auction) มาใช้เปรียบเทียบกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า การนำระบบการประมูลด้วยอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการจัดซื้อจัดจ้าง ทำให้เกิดผลกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในหลายด้าน และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ดังนี้

3.1 หลักนิติธรรม เป็นหลักที่ถือเป็นกฎ กติกาในสังคมที่ทุกคนมีส่วนร่วม เกี่ยวข้อง ดังนั้น การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของสมาชิก ระบบกฎหมายและกระบวนการ ยุติธรรมที่ดีมีความเป็นธรรมและมีความชัดเจน มีระบบลงโทษที่เหมาะสม รวมทั้ง มีการบังคับใช้ที่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน จะช่วยควบคุมการใช้อำนาจของรัฐให้เป็นไปอย่างชอบธรรม พร้อมกับช่วยคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ

¹⁸ สัมภาษณ์ ศษภักดิ์ ตรีเพชร, ผู้จัดการส่วนการขายลูกค้าภาครัฐ 5 ระดับ 8 บริษัท การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด, 30 เมษายน 2552.

¹⁹ สัมภาษณ์ จรรยา ยิ้มแย้ม, Account Executive บริษัท ดิจิตอล รีเสิร์ช แอนด์ คอนซัลติ้ง จำกัด, 30 เมษายน 2552.

²⁰ สัมภาษณ์ จรรยา ยิ้มแย้ม, Account Executive บริษัท ดิจิตอล รีเสิร์ช แอนด์ คอนซัลติ้ง จำกัด, 30 เมษายน 2552.

ประชาชน ไม่ให้ถูกละเมิดโดยการใช้อำนาจรัฐ และจะเกิดผลในทางตรงกันข้ามหากกฎหมายและระบบยุติธรรมอ่อนแอ จะก่อให้เกิดพฤติกรรมแสวงหาผลประโยชน์จากข้อกฎหมายและแพร่กระจายกว้างขวางนำไปสู่การทุจริตในระดับการใช้อำนาจหน้าที่อย่างไม่ระมัดระวัง กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนและกระทบต่อการลงทุนทางเศรษฐกิจ

การประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) ทำให้เกิดหลักนิติธรรม คือ มีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ ขึ้นใหม่ คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2545 ซึ่งหลักสำคัญของระเบียบดังกล่าวคือ การเพิ่มวิธีการจัดซื้อจัดจ้างวิธีที่ 6 คือ การประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และต่อมาได้มีประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549 ซึ่งมีบทบังคับใช้ถึงรัฐวิสาหกิจด้วย ทั้งนี้ ในการออกระเบียบดังกล่าวก็เพื่อให้มีการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐมีระบบที่ทันสมัยและสอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และเกิดประโยชน์ต่อประชาชน²¹ โดยการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างแบบเดิมมาเป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์นี้ทำให้การจัดซื้อจัดจ้างมีความโปร่งใสและเป็นธรรมกับทุกฝ่ายทั้งผู้ค้าและผู้ซื้อ รวมทั้งป้องกันการทุจริตจากเจ้าหน้าที่รัฐที่มุ่งหาผลประโยชน์จากผู้ค้า ส่งผลให้สามารถอุดช่องโหว่การรั่วไหลของเงินงบประมาณของประเทศได้ ประโยชน์ที่ได้จึงเกิดกับประเทศชาติและประชาชน²² ซึ่งตรงกับหลักนิติธรรมของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

3.2 หลักคุณธรรม เป็นการพัฒนาให้บุคลากรของภาครัฐยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองเพื่อเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต การบริหารจัดการที่ดีภาครัฐเป็นการบริหารที่ไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพ แต่ต้องให้ความสำคัญกับการดำรงรักษาไว้ซึ่งหลักการอันถูกต้อง การยึดถือระบบคุณธรรม คุณค่าและความดีงามทั้งหลาย ทั้งนี้ เพราะระบบคุณค่าและค่านิยมต่าง ๆ ในระบบราชการจะเป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมของข้าราชการ และชี้แนะวิธีการให้บริการแก่ประชาชนด้วยการนำระบบประมูลด้วยอิเล็กทรอนิกส์ทำให้เกิดหลักคุณธรรม คือ การประมูลดังกล่าวสามารถป้องกันการลื้อศสเปคและลด โอกาสในการสมยอมราคากัน (การฮั้ว) ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผู้ค้า จึงทำให้ป้องกันการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ยุติธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่หวังประโยชน์ให้แก่ตนเอง นอกจากนี้ การประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ยังทำให้ผู้ค้าได้รับความเป็นธรรมโดยเสมอกัน

²¹ สัมภาษณ์ สมรัก คำพุทธ, ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการจัดซื้อจัดจ้าง ระดับ8, 17 มีนาคม 2552.

²² สัมภาษณ์ จินตนา แสงศรี, หัวหน้างานควบคุมรายได้ ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

เนื่องจากการเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน ซึ่งถ้าผู้ค้าเห็นว่าร่าง TOR ไม่มีความเป็นธรรมก็สามารถร้องเรียนได้ เพื่อให้หน่วยงานนั้น ปรับแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดประโยชน์ กับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด²³ ในขณะที่หัวหน้างานจัดจ้าง กล่าวว่า²⁴ จุดประสงค์ที่สำคัญอีกประการที่รัฐต้องนำระบบประมูลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ นั่นก็คือ การป้องกันการฮั้วประมูลระหว่างผู้ค้ากับผู้ค้าด้วยกันเอง ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีตโดยมีการฮั้วประมูลในโครงการใหญ่ ๆ จนทำให้รัฐสูญเสียงบประมาณไปเป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่เป็นธรรมกับประชาชนทั่วไป เพราะงบประมาณส่วนใหญ่มาจากการเก็บภาษีจากประชาชน ระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์นี้จึงสร้างความเป็นธรรมให้กับทุกฝ่าย รวมทั้งทำให้เจ้าหน้าที่รัฐมีคุณธรรมมากขึ้น

3.3 หลักความโปร่งใส การทำงานที่เปิดเผยและสามารถตรวจสอบได้ จะส่งผลให้การทุจริตคอร์รัปชันและความด้อยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการลดลง ดังนั้นภาครัฐต้องจัดระบบการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและเปิดเผยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ในวิธีการและขั้นตอนการทำงาน ได้มีโอกาสตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตลอดจนผลการดำเนินงานจะส่งผลให้ข้าราชการมีความรับผิดชอบต่อการทำงานและผลของงาน มีการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องเป็นธรรม และก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนและประเทศชาติโดยรวมมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีความมั่นใจว่า ข้าราชการมีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงาน

การประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์จะทำให้เกิดความโปร่งใส เนื่องจากการประมูลด้วยวิธีนี้มี การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการประมูลโดยการประกาศเชิญชวนผู้ค้าให้เข้าร่วมการประมูลผ่านทางเว็บไซต์ของ ททท. และกรมบัญชีกลาง รวมทั้งสื่อของ อสมท. และกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้ค้ามากมายได้รับทราบ ซึ่งไม่จำกัดแต่ผู้ค้ารายเดิม โดยผู้ค้ารายใหม่ก็สามารถร่วมการประมูลได้ และในการประมูลฯ ก็จะเปิดโอกาสให้ผู้ค้าที่เข้าร่วมการประมูลสามารถเสนอราคาได้ไม่จำกัดจำนวนครั้งโดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยผู้ซื้อสามารถมองเห็นความเคลื่อนไหวของการประมูลราคาได้ตลอดเวลาจนเสร็จสิ้นการประมูล และผู้เข้าร่วมประมูลจะไม่สามารถทราบราคาของผู้ค้าแต่ละราย จึงถือได้ว่าเป็นการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้บริหารและพนักงานกองบริหารจัดซื้อจัดจ้าง ของ ททท. ที่กล่าวว่า การนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้มีความโปร่งใสกว่าระบบเดิมที่เคยใช้ และสามารถป้องกัน

²³ สัมภาษณ์ สมรัก คำพุทธ, ผู้อำนวยการกองบริหารจัดซื้อจัดจ้าง ระดับ8, 17 มีนาคม 2552.

²⁴ สัมภาษณ์ ฐานิจ คล่องแคล้ว, หัวหน้างานจัดจ้าง ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

ไม่ให้เจ้าหน้าที่ของภาครัฐดูร่องรอยในเรื่องการทุจริต หรือไม่โปร่งใส เพราะในการประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ จะเห็นเพียงราคาสุดท้ายของแต่ละรายการ แต่ไม่สามารถเห็นชื่อของผู้เสนอราคารายอื่น นอกจากนี้ ยังสามารถตรวจสอบเอกสาร และขบวนการจัดซื้อจัดจ้างได้ทุกขั้นตอนและมีระยะเวลาในการเปิดให้ผู้เสนอราคาสามารถเข้าไปวิจารณ์การดำเนินการได้²⁵ ซึ่งตรงกับความคิดของพนักงานพัสดุที่กล่าวว่า²⁶ ในแง่ของขบวนการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดมีความโปร่งใสดี ผู้ปฏิบัติ งานมีความปลอดภัยจากการถูกตรวจสอบ เพราะปฏิบัติตามระเบียบทุกขั้นตอนดี จึงสามารถลดข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ในเรื่องการเลือกปฏิบัติ หรือความไม่เป็นธรรม

ส่วนหัวหน้างานควบคุมรายได้ กล่าวว่า²⁷ ระบบนี้มีความโปร่งใส เพราะต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดำเนินการ และต้องมีคณะกรรมการอีกชุดหนึ่งเพื่อมาตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการอีกชั้นหนึ่ง ดังนั้น การทำงานของพนักงานในเรื่องนี้ ถือว่ามีความโปร่งใสสำหรับพนักงาน แต่สำหรับผู้ค้าคงไม่สามารถป้องกันการฮั้วกันมาจากข้างนอกได้ แต่ในภาพรวมถือว่าดี เพราะมีการแข่งขันราคากันอย่างเป็นธรรม และมีความรัดกุมเพื่อช่วยปกป้องผลประโยชน์ทั้งของผู้ซื้อและผู้ขายได้ แม้แต่ความคิดของผู้ค้าซึ่งเสนอราคาทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ยังมองว่าระบบนี้มีความโปร่งใส โดยกล่าวว่า²⁸ การทุจริตทำได้ยาก เพราะผู้ค้าแต่ละรายจะต้องผ่านกระบวนการและขั้นตอนของคณะกรรมการ เท่าที่ทราบจะมีทั้งคณะกรรมการทั้งภายใน และภายนอกเข้ามาร่วมพิจารณาและตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ค้า ส่วนเรื่องการสมยอมราคากัน หรือการฮั้วกันนั้น ก็อาจเป็นไปได้แต่ก็ยากในระดับหนึ่ง จึงคิดว่าระบบนี้ดีกว่าก่อนเพราะมีการแข่งขันราคากันอย่างเป็นธรรม และมีความรัดกุมเพื่อช่วยปกป้องผลประโยชน์ทั้งของผู้ซื้อและผู้ขายได้ จึงคิดว่าระบบนี้คืออยู่แล้วในปัจจุบัน トラบใดที่ยังไม่มีระบบอื่นที่ดีกว่านี้

ในขณะที่ยังมีผู้ให้สัมภาษณ์บางส่วนยังไม่กล้ารับรองในเรื่องความโปร่งใสของผู้ค้า เนื่องจากอาจจะฮั้วกันมาก่อนการประมูลก็ได้ แต่ความโปร่งใสของเจ้าหน้าที่ของ ททท. ก็

²⁵ สัมภาษณ์ สมรัก คำพุทธ, ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการจัดซื้อจัดจ้าง ระดับ8, 17 มีนาคม 2552.

²⁶ สัมภาษณ์ ระพีกร ศิমানพ, พนักงานพัสดุ ระดับ6, 22 เมษายน 2552.

²⁷ สัมภาษณ์ จินตนา แสงวงศรี, หัวหน้างานควบคุมรายได้ ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

²⁸ สัมภาษณ์ จรรยา ชิมแย้ม, Account Executive บริษัท ดิจิตอล รีเสิร์ช แอนด์ คอนซัลท์ติ้ง จำกัด, 30 เมษายน 2552.

จะมีความโปร่งใสอยู่แล้ว แม้แต่การเขียน TOR ก็ยังไม่กล้าที่จะกำหนดชี้หือ หรือจำเพาะเจาะจงมากนักเพราะอาจถูกตรวจสอบในเรื่องการถือคสเปค และถ้าถูกจับได้คณะกรรมการจะต้องชี้แจงถึงเหตุผลด้วยซึ่งก็ไม่มีใครอยากทำ²⁹ แม้แต่หัวหน้างานจัดจ้างก็ยังไม่สามารถยืนยันความโปร่งใสในเรื่องการฮั้วกันระหว่างผู้ค้าได้เต็มที่ โดยกล่าวว่า³⁰ อาจมีความโปร่งใสในระดับหนึ่ง แต่ไม่สามารถยืนยันได้ 100 % เนื่องจากมีข้อสังเกตก็คือ ในกรณีมีผู้ค้าที่เข้าไปประมูลราคาจำนวนสองราย เราจะทราบได้อย่างไรว่า จะมีการฮั้วกันหรือไม่ หรืออาจมีการคุยกันนอกรอบกันมาก่อนก็อาจเป็นไปได้ แต่ความโปร่งใสและความเป็นธรรมก็น่าจะมีในระดับหนึ่ง เนื่องจากการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการไว้อย่างชัดเจนแน่นอนว่าถ้าไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ก็จะถูกตัดสิทธิไปโดยปริยาย ดังนั้นผู้ที่สามารถจะเข้ามาประมูลราคาได้ก็จะต้องมีคุณสมบัติถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของพนักงานพัสดุ ที่กล่าวว่า³¹ ในความคิดเห็นส่วนตัวแล้ว คิดว่ายังฮั้วกันได้ อยู่ดี และคิดว่าวิธีการนี้อาจจะฮั้วกันได้มากกว่าวิธีการประมูลโดยการเปิดซองการประมูลด้วยซ้ำไป เพราะผู้ค้าก็มีโอกาสได้พบกัน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ค้าที่มีความชำนาญในการประมูลงานกับหน่วยงานราชการก็จะรู้วิธีการดำเนินการ และขั้นตอนเป็นอย่างดี ทำให้มีช่องทางในการฮั้วได้มากขึ้น เพราะเท่าที่เจอมาเวลาเข้าไปทำการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์เรื่องรถ ก็จะเห็นผู้ค้านั่งคุยกันและรู้จักกัน ผลที่ได้จากการประมูลราคาก็จะได้ผู้ค้ารายเดิม ๆ แต่สำหรับเจ้าหน้าที่แล้วโปร่งใสแน่นอนไม่สามารถทุจริตได้ เพราะราคาจะไปเคาะกันที่ตลาดกลางเมื่อทราบผลแล้วก็จะดำเนินการต่อเท่านั้น

ในความเห็นของผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ เห็นว่า³² ขั้นตอนและวิธีการทุกอย่างรวมถึงตัวระบบมีความโปร่งใส แต่จะเป็นที่คนมากกว่าที่จะหาวิธีการที่จะไม่ทำให้เกิดความโปร่งใส เช่น ผู้ค้าฮั้วกันมาก่อน หรือมีการตกลงกันมาจากข้างนอกแล้ว รวมถึงผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ เช่น สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) เองก็ไม่เคยดำเนินการหรือทำการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์มาก่อน อาจจะไม่สามารถตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

²⁹ สัมภาษณ์ พรพิศย์ เล็กสัมฤทธิ์, หัวหน้างานจัดซื้อ ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

³⁰ สัมภาษณ์ สุานิจ คล่องแคล้ว, หัวหน้างานจัดจ้าง ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

³¹ สัมภาษณ์ สุมาลี เกียรติอมรกุล, พนักงานพัสดุ ระดับ6, 22 เมษายน 2552.

³² สัมภาษณ์ คชภัก ตรีเพชร, ผู้จัดการส่วนการขายลูกค้าภาครัฐ 5 ระดับ8 บริษัท การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด, 30 เมษายน 2552.

3.4 หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการของโครงการ รวมถึงได้รับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการที่ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ โดยมีการแสดงทัศนะต่าง ๆ ต่อการดำเนินงานที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ เพื่อให้รัฐบาลนำไปประกอบการตัดสินใจระดับนโยบาย การให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนควบคุมการดำเนินงาน ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นการสื่อสารสองทาง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและรับฟังความเห็นซึ่งกันและกันระหว่างรัฐกับประชาชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างความสามัคคีในชาติ ในขณะเดียวกัน จะก่อให้เกิดกระบวนการติดตามตรวจสอบนโยบายและการดำเนินงานของรัฐ ให้ดำเนินงานที่รับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

การประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เกิดหลักการมีส่วนร่วม คือ ในการเข้าร่วมประมวล ผู้ค้ำมีโอกาสดำเนินการประมวลได้มากกว่าการประมวลแบบเดิม คือ การประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ค้ำสามารถเข้าร่วมการประมวลได้ในที่ต่าง ๆ ทั่วโลก โดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ไม่จำเป็นต้องเดินทางมายังหน่วยงานที่จัดซื้อ ซึ่งในความเห็นของผู้อำนวยการกองบริหารจัดการจัดซื้อจัดจ้าง กล่าวว่³³ การประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบกระบวนการทำงานของภาครัฐได้มากขึ้น เนื่องจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้างทางอินเทอร์เน็ต และตามสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ ทำให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ว่า การประมวลในแต่ละครั้งมีการลือคสเปกหรือไม่ หรือมีช่องโหว่ที่จะทำให้ประชาชนเสียประโยชน์เพียงใด โดยสามารถร้องเรียน หรืออุทธรณ์ ผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งการตรวจสอบดังกล่าวก็เป็น การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนอีกทางหนึ่ง

3.5 หลักความคุ้มค่า หมายถึง การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม คำนึงถึงความประหยัด ความคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ โดยยึดถือประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการทำงาน ดังนั้น ภาครัฐซึ่งยังคงฐานะเป็นแกนสำคัญในกระบวนการบริหารจัดการในการพัฒนาประเทศและการให้บริการแก่ประชาชน จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการและกลไกการทำงานให้คำนึงถึงความคุ้มค่าและประสิทธิภาพมากขึ้น

³³ สัมภาษณ์ สมรัก คำพุทธ, ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการจัดซื้อจัดจ้าง ระดับ8, 17 มีนาคม 2552.

การประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ทำให้เกิดหลักความคุ้มค่า คือ การประมูลด้วยวิธีนี้ทำให้ ททท. สามารถประหยัดงบประมาณแผ่นดินได้มากขึ้น ทำให้การบริหารการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ของ ททท. กล่าวสอดคล้องกันว่า การนำระบบประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ทำให้ช่วยประหยัดงบประมาณได้มากกว่าแต่ก่อน เพราะได้ราคาสินค้าที่ถูกลง และเหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า โดยผู้อำนวยการกองบริหารการจัดซื้อ กล่าวว่า³⁴ เมื่อนำระบบการประมูลด้วยอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ ทำให้ราคาที่ประมูลได้จะต่ำกว่าราคาที่ได้ตั้งไว้มาก เช่น เรื่องการจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ จะต่ำกว่าราคาที่ตั้งไว้ประมาณ 50 % ซึ่งแตกต่างจากการประมูลระบบเดิม เพราะการประมูลระบบเดิมจะได้ราคาไม่ต่ำขนาดนี้ หรือต่ำไม่เกินร้อยละ 10 เท่านั้น ส่วนคุณภาพของสินค้าก็มีความเหมาะสมเพราะเป็นไปตามขอบเขตของงานจ้าง (TOR) โดยหัวหน้างานจัดซื้อ กล่าวว่า³⁵ ถ้าเป็นเรื่องการจัดซื้อก็สามารถประหยัดได้ดี เนื่องจากการซื้อจะมีราคาที่เป็นมาตรฐานทั่วไปให้สามารถตรวจสอบได้อยู่แล้ว แต่ถ้าเป็นการจ้างที่เกี่ยวกับการบริการ จะค่อนข้างวัดยาก เช่น การจ้างทำความสะอาด การจ้าง รปภ. ราคาอาจจะต่ำ แต่คุณภาพจะต้องดูที่ผลงาน โดยการจัดซื้อ เช่น การซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ก็สามารถตรวจสอบราคาตลาดได้ว่ามีราคาเท่าไร ดังนั้น ถ้าใครได้ราคาต่ำสุด ก็จะได้เครื่องคอมพิวเตอร์ในคุณสมบัติที่กำหนดไว้อยู่แล้ว

ด้านหัวหน้างานควบคุมรายได้ กล่าวว่า³⁶ ถ้ามีผู้ร่วมประมูลหลายราย ประโยชน์ที่ได้รับก็คือ จะทำให้ได้ราคาสินค้าที่ถูกลง แต่ยังคงอยู่ภายใต้การพิจารณาว่าบริษัทที่เสนอราคาที่ถูกลงจะทำงานได้หรือไม่ด้วย ส่วนที่ดีก็คือจะต้องพิจารณาคุณสมบัติของผู้ค้าเป็นอันดับแรกก่อน เพราะถ้าคุณสมบัติไม่ครบก็จะมาประมูลราคาไม่ได้ และมีผลดีในเรื่องการแข่งขันลดราคาลงให้ได้ราคาที่ต่ำที่สุด ส่วนมูลค่าสินค้ากับต้นทุน คิดว่าราคาก็ต่ำดี แต่ราคาที่กำหนดจะต่ำมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับที่ตั้งงบประมาณในการซื้อด้วยเหมือนกัน เช่น ถ้าเจ้าของเรื่องตั้งงบประมาณในการซื้อสูงเกินไป และประมูลได้ราคาต่ำก็จะดูว่าการประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ดี ทำให้ผู้ประหยัดงบประมาณมาก ในขณะที่ความเป็นจริงอาจจะไม่ถูกต้องก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ราคาที่ประมูลได้ทางอิเล็กทรอนิกส์ ก็จะต่ำกว่าราคาที่กำหนดไว้เบื้องต้นอยู่แล้ว ส่วนคุณภาพของสินค้าที่ได้รับจากการประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น ผู้ค้าบางรายสินค้าจะมีคุณภาพคืออยู่แล้วทำให้ทาง ททท. ก็จะได้สินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพที่ดี แต่ถ้าผู้ค้ารายใดที่เคยมีประวัติเรื่องสินค้าหรือบริการที่ไม่มีคุณภาพผู้ค้า

³⁴ สัมภาษณ์ สมรัก คำพุทธ, ผู้อำนวยการกองบริหารการจัดซื้อจัดจ้าง ระดับ8, 17 มีนาคม 2552.

³⁵ สัมภาษณ์ พรพิศย์ เล็กสัมฤทธิ์, หัวหน้างานจัดซื้อ ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

³⁶ สัมภาษณ์ จินตนา แสงศรี, หัวหน้างานควบคุมรายได้ ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

รายนั้นก็จะไม่ผ่านเกณฑ์คุณสมบัติเบื้องต้นในการคัดเลือกผู้ค้าในการประมูลครั้งต่อไป อย่างไรก็ตามคุณภาพของสินค้าก็จะมี TOR กำหนดไว้อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งก็ถือว่าเป็นวิธีการที่รัดกุมในระดับหนึ่งเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของพนักงานพัสดุ ที่กล่าวว่า³⁷ คุณภาพที่ได้จากการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้นจะต้องดูกันต่อไปหลังจากการประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์แล้วว่าจะได้สินค้าเป็นอย่างไร แต่อย่างไรก็ตาม คุณภาพของสินค้าจะต้องเป็นไปตามขอบเขตของงานจ้าง (TOR) ถ้าไม่ได้ตามนั้นผู้ค้าก็ต้องถูกปรับตามสัญญาที่ระบุไว้

ส่วนหัวหน้างานจัดจ้าง กล่าวว่า³⁸ การประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์มีประโยชน์ในเรื่องของงบประมาณที่ลดลง เนื่องจากงบประมาณเดิมที่ตั้งไว้บางที่ตั้งไว้สูงมาก แต่เมื่อมีการประมูลราคาลงมาต่ำ ทำให้สามารถประหยัดงบประมาณได้ ส่วนมูลค่าของสินค้ากับต้นทุนการจัดซื้อในการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้นจะสามารถวัดได้เนื่องจากการจัดซื้อจะแยกซื้อเป็นส่วน ๆ แต่การจัดจ้างนั้น เป็นการจ้างแบบเหมารวม เช่น การรื้อถอน ซึ่งไม่ได้เป็นการนำวัสดุเข้ามาในหน่วยงาน ดังนั้น การตีมูลค่าจึงแตกต่างกัน แต่ถือว่าโดยภาพรวมแล้ว ททท. จะได้ประโยชน์โดยวิธีการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์เนื่องจากได้ราคาที่ลดลง ซึ่งตรงกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พนักงานพัสดุ ที่กล่าวว่า³⁹ การประมูลระบบนี้จะทำให้ได้สินค้าราคาถูก แต่คุณภาพแล้วแต่เนื้องานแตกต่างกันไป ก่อนข้างวัดยาก เช่น การประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เรื่องรถจะมีคุณสมบัติเฉพาะที่กำหนดได้ง่าย แต่งานบางอย่างจะกำหนดคุณสมบัติได้ยาก ดังนั้น สินค้าบางอย่างอาจจะได้รับประโยชน์และบางอย่างอาจจะไม่ได้รับประโยชน์ก็ได้ แต่โดยรวมแล้วคิดว่า การประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์จะทำให้ได้ราคาที่เหมาะสมดี และได้สินค้าที่มีราคาต่ำกว่าตลาดกลางจึงช่วยลดต้นทุนการจัดซื้อและช่วยประหยัดงบประมาณลงได้

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ ทำให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และประเทศชาติ สามารถประหยัดงบประมาณไปได้เป็นอย่างมาก ซึ่งต่างจากการประมูลในระบบเก่าที่มีการฮั้วการประมูลทำให้ราคาสินค้าและบริการมีราคาสูงเกินความเป็นจริง โดยการประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ผ่านมาตั้งแต่ ปี 2549-2551 แสดงให้เห็นถึงการประหยัดงบประมาณได้อย่างชัดเจน ดังตารางต่อไปนี้

³⁷ สัมภาษณ์ สุมาลี เกียรติอมรกุล, พนักงานพัสดุ ระดับ6, 22 เมษายน 2552.

³⁸ สัมภาษณ์ ฐานิจ คล่องแคล่ว, หัวหน้างานจัดจ้าง ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

³⁹ สัมภาษณ์ บุญชนะ เทียนทองผาดิกุล, พนักงานพัสดุ ระดับ6, 22 เมษายน 2552.

ตารางที่ 4.1

แสดงรายการจัดจ้าง ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ปีงบประมาณ 2549

ลำดับ	รายการ	วงเงิน งบประมาณ	จำนวนเงิน ที่จ้าง	ประหยัด งบประมาณ
1	จ้างเหมาบริการทำความสะอาด สวดภายในและพื้นที่ บริเวณอาคาร ททท. สำนักงานใหญ่	2,828,259.95	2,628,000.00	200,259.95
2	จ้างเหมาบริการรักษาความ ปลอดภัยอาคารและพื้นที่ บริเวณรอบอาคาร ททท. สำนักงานใหญ่	3,674,294.40	3,314,294.40	360,000.00
3	จ้างเหมาให้บริการจัดเลี้ยง และบริการทั่วไปภายใน สำนักงาน ททท.	2,455,521.00	2,451,996.00	3,525.00
4	จ้างเหมาให้บริการ ปฏิบัติงานธุรการและงาน บริการด้านอื่นๆ	23,000,000.00	22,449,995.28	550,004.72
5	จ้างพิมพ์เอกสาร Provincial Brochure จำนวน 42 รายการ	8,600,000.00	4,100,000.00	4,500,000.00
6	จ้างพิมพ์เอกสาร Destination Brochure จำนวน 18 รายการ	5,600,000.00	4,520,000.00	1,080,000.00
7	จ้างพิมพ์เอกสาร Special Interest Brochure จำนวน 20 รายการ	11,500,000.00	7,330,000.00	4,170,000.00
8	จ้างจัดทำระบบสารสนเทศ บัญชี และงบประมาณ ระยะที่ 2	9,060,000.00	8,930,000.00	130,000.00

ลำดับ	รายการ	วงเงิน งบประมาณ	จำนวนเงิน ที่จ้าง	ประหยัด งบประมาณ
9	จ้างจัดงานส่งเสริมการขาย การท่องเที่ยว “เที่ยวไทยทั่วทิศ 2549”	7,626,949.75	6,700,000.00	926,949.75
	รวม	74,345,025.10	62,424,285.68	11,920,739.42

ตารางที่ 4.2

แสดงรายการจัดจ้าง ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ปีงบประมาณ 2550

ลำดับ	รายการ	วงเงิน งบประมาณ	จำนวนเงิน ที่จ้าง	ประหยัด งบประมาณ
1	จ้างพิมพ์หนังสืออนุสาร อ.ส.ท. ฉบับรายเดือน ภาษาไทย ประจำปี 2550	24,600,000.00	20,350,000.00	4,250,000.00
2	จ้างจัดกิจกรรมจำลองเทศกาล สงกรานต์ 4 ภาค ประจำปี 2550 แบบคืนวัสดุพร้อมรถอون	10,000,000.00	8,499,900.00	1,500,100.00
3	จ้างจัดการแสดงทางวัฒนธรรม ประกอบแสง เสียง แบบคืนวัสดุ พร้อมรถออน “งานเทศกาลเย็นทั่ว หล้า มหาสงกรานต์” ปี 2550	20,000,000.00	15,950,000.00	4,050,000.00
4	จ้างผลิตภาพยนตร์โฆษณาประเทศ ไทย	20,000,000.00	16,300,000.00	3,700,000.00
5	จ้างเหมาบริการรักษาความ ปลอดภัย อาคารสำนักงานการ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานใหญ่	4,136,577.28	3,790,000.00	346,577.28

ลำดับ	รายการ	วงเงิน งบประมาณ	จำนวนเงิน ที่จ้าง	ประหยัด งบประมาณ
6	จ้างเหมาบริการจัดเลี้ยงและบริการ ทั่วไปภายในสำนักงานการ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานใหญ่	2,811,590.21	2,800,172.88	11,417.33
7	จ้างเหมาบริการรถยนต์โดยสาร ส่วนบุคคล (ตู้) ชนิด 12 ที่นั่ง จำนวน 15 คัน	8,625,000.00	8,224,200.00	400,800.00
8	จ้างเหมาบริการทำความสะอาด ภายในและพื้นที่บริเวณอาคาร สำนักงานการท่องเที่ยวแห่ง ประเทศไทย (ททท.) สำนักงานใหญ่	3,212,227.31	2,854,800.00	357,427.31
9	จ้างพิมพ์เอกสาร Destination Brochure ภาษาอังกฤษ จำนวน 18 รายการ	10,000,000.00	4,154,000.00	5,846,000.00
10	จ้างพิมพ์เอกสาร Provincial Brochure ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ จำนวน 39 รายการ	3,700,000.00	2,364,835.50	1,335,164.50
11	จ้างจัดพิมพ์เอกสาร Special Interest Brochure ภาษาอังกฤษ จำนวน 19 รายการ	10,999,000.00	4,950,000.00	6,049,000.00
12	จ้างเหมาบริการปฏิบัติงานด้าน ธุรการและงานบริการด้านอื่นๆ จำนวน 220 คน	25,500,000.00	23,000,000.00	2,500,000.00
13	จ้างทำขบวนเรือหลัก จำนวน 2 ลำ งาน “ลีสันแห่งสายน้ำ มหกรรม ลอยกระทง” ประจำปี 2550	2,000,000.00	1,640,000.00	360,000.00
	รวม	145,584,394.80	114,877,908.38	30,706,486.42

ตารางที่ 4.3

แสดงรายการจัดจ้าง ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ปีงบประมาณ 2551

ลำดับ	รายการ	วงเงิน งบประมาณ	จำนวนเงิน ที่จ้าง	ประหยัด งบประมาณ
1	จ้างทำงานพิมพ์หนังสืออนุ สาร อ.ส.ท. ฉบับรายเดือน ภาษาไทย ปี 2552 พร้อมทั้ง อ.ส.ท. ฉบับแถมพิเศษแทรก ในเล่ม	30,975,000.00	23,661,000.00	7,314,000.00
2	จ้างผลิตภาพยนตร์โฆษณา ประเทศไทย	20,000,000.00	16,300,000.00	3,700,000.00
3	จ้างโครงการปรับปรุงระบบ ภายในอาคาร การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย	325,643,319.20	324,800,000.00	843,319.20
4	จ้างโครงการ Amazing Thailand Grand Sale 2008	4,000,000.00	3,569,569.00	430,431.00
5	จ้างเหมาบริการรักษาความ ปลอดภัยอาคารและพื้นที่ บริเวณรอบอาคาร ททท. สำนักงานใหญ่	4,538,101.12	3,930,000.00	608,101.12
6	จ้างเหมาให้บริการจัดเลี้ยง และบริการทั่วไปภายใน สำนักงาน ททท.	2,969,779.00	2,868,000.00	101,779.00
7	จ้างเหมาบริการรถยนต์นั่ง ส่วนบุคคล จำนวน 8 คัน	5,376,000.00	4,800,000.00	576,000.00
8	จ้างเหมาบริการรถยนต์นั่ง ส่วนบุคคล จำนวน 22 คัน	18,480,000.00	16,101,360.00	2,378,640.00

ลำดับ	รายการ	วงเงิน งบประมาณ	จำนวนเงิน ที่จ่าย	ประหยัด งบประมาณ
9	จ้างเหมาบริการทำความสะอาด สโตนภายในและพื้นที่ บริเวณอาคาร ททท. สำนักงานใหญ่	4,250,485.12	2,982,000.00	1,268,485.12
10	จ้างเหมาบริการปฏิบัติงาน ด้านธุรการและงานบริการ ด้านอื่นๆ จำนวน 220 คน	26,000,000.00	24,780,000.00	1,220,000.00
11	จ้างโครงการ Thailand Countdown 2009	10,000,000.00	9,939,990.00	60,010.00
12	จ้างโครงการเทศกาลโคมไฟ ลีลันเมืองใต้	20,000,000.00	19,800,000.00	200,000.00
13	จ้างพิมพ์เอกสาร Special Interest Brochure ภาษา อังกฤษ จำนวน 27 รายการ	14,800,000.00	7,730,000.00	7,070,000.00
14	จ้างพิมพ์เอกสาร Destination Brochure ภาษาอังกฤษ จำนวน 18 รายการ	7,200,000.00	3,299,900.00	3,900,100.00
15	จัดจ้างการแสดงช้าง จังหวัด สุรินทร์	8,000,000.00	7,950,000.00	50,000.00
	รวม	502,232,684.44	472,511,819.00	29,720,865.14

ที่มา : กองบริหารจัดการซื้อจัดจ้าง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปีงบประมาณ 2549-2551

จากข้อมูลในตารางดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ททท. สามารถประหยัดงบประมาณจากการจัดซื้อจัดจ้างผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยในปี 2549 สามารถประหยัดงบประมาณโดยเฉลี่ยได้ประมาณ 16%, ปี 2550 ประหยัดงบประมาณ โดยเฉลี่ยได้ประมาณ 21% และปี 2551 ประหยัดงบประมาณโดยเฉลี่ยได้ประมาณ 5.9%

3.6 หลักความสำนึกรับผิดชอบ เป็นกระบวนการทำงานที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้ดีขึ้น ความสำนึกรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานจะต้องมีลักษณะสำคัญ 6 ประการ คือ การมีเป้าหมายที่ชัดเจน ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน การปฏิบัติกรอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการรับผิดชอบ การทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง การมีแผนสำรองการติดตามประเมินผลการทำงาน เนื่องจากภาครัฐเป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการ กิจการของรัฐในทุกระดับ ดังนั้น จึงต้องสร้างเครื่องมือและวัฒนธรรมสำนึกรับผิดชอบให้เกิดแก่ข้าราชการอย่างกว้างขวาง ความรับผิดชอบและตรวจสอบได้จะเป็นการตรวจสอบและควบคุมพฤติกรรมของข้าราชการให้รับผิดชอบต่อภารกิจ ต่อสังคม กระตือรือร้นในการแก้ปัญหาของประชาชน เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และกล้าที่จะยอมรับผลดีผลเสียจากการกระทำของตนเอง

การประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ทำให้เกิดหลักความรับผิดชอบ คือ เป็นการแสดงให้เห็นว่าภาครัฐได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมโดยการพยายามคิดค้นวิธีการจัดซื้อจัดจ้างที่ดีที่สุดมาใช้กับทุกหน่วยงานของรัฐเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดการประหยัดงบประมาณอย่างแท้จริง ซึ่งในความเห็นของผู้สัมภาษณ์เห็นว่าการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อการทำงานของ ททท. เป็นอย่างมาก เพราะสามารถสรุปผลการประมูลได้อย่างรวดเร็วภายหลังเสร็จสิ้นระยะเวลาการประมูล และทราบว่าผู้ค้ารายใดเสนอราคาต่ำสุดแล้ว ผู้ประมูลทุกรายจะต้องกรอกข้อความยืนยันราคาสุดท้ายของแต่ละรายเสนอราคาลงในแบบฟอร์มยืนยันราคาประมูล และ ททท. สามารถประกาศผลการประมูลทางเว็บไซต์ของ ททท. ได้ทันที รวมทั้งยังช่วยลดขั้นตอนในการเจรจาต่อรองกับผู้ค้าอีกด้วย เพราะการประกวดราคาแบบธรรมดาค่าจะลดราคาหรือได้ราคาที่เหมาะสมหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการต่อรองราคาของคณะกรรมการประกวดราคา ในขณะที่การ e-Auction นั้นผู้เข้าเสนอจะต้องแข่งขันราคาตนเอง และต้องแข่งขันกันเสนอราคาที่ดีที่สุดในราคาที่ไปได้เพื่อให้ได้รับการคัดเลือก เนื่องจากในช่วง 5 นาทีสุดท้ายของการเสนอราคาผู้เสนอราคาจะไม่ทราบว่าตนเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดหรือไม่ จึงต้องเสนอราคาต่ำสุดที่เป็นไปได้⁴⁰ นอกจากนี้ ยังมีประสิทธิภาพในแง่ของการมีการแข่งขันราคากันจากผู้ค้ามากขึ้น ส่วนคุณภาพของสินค้าและบริการที่ได้รับนั้นส่วนใหญ่ก่อนการประมูลทางคณะกรรมการ ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของสินค้าและบริการไว้อยู่แล้ว ดังนั้น ผู้ค้าที่ประมูลงาน

⁴⁰ สัมภาษณ์ ระพีกร ติมานพ, พนักงานพัสดุ ระดับ6, 22 เมษายน 2552.

ได้จะต้องปฏิบัติตามที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้⁴¹

ส่วนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้

การนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้งานยังมีข้อจำกัด เช่น ไม่สามารถนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ได้ทุกเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องการจัดจ้าง การจัดกิจกรรม การแสดง จะต้องเน้นผู้ที่มีความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ ซึ่งจะต้องดำเนินการโดยวิธีพิเศษ อย่างไรก็ตาม การเน้นผู้ที่มีความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ นั้นทำให้การจ้างไม่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานที่บังคับให้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ก่อน เว้นแต่มีความจำเป็นและหาเหตุผลมาประกอบว่าต้องหาวิธีพิเศษ แต่เจ้าหน้าที่กองบริหารจัดซื้อจัดจ้าง ก็ไม่ยอมใช้วิธีการจัดจ้างวิธีพิเศษเพราะกลัวถูกร้องเรียน เพราะวิธีพิเศษสามารถเรียกผู้ที่มีอาชีพที่เป็นผู้มีความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ ให้มาเสนอราคาได้เลยโดยไม่ต้องให้มีการแข่งขัน⁴² นอกจากนี้ ยังมีปัญหาและอุปสรรคที่เกิดกับการประมวลทางอิเล็กทรอนิกส์ ของ ททท. ที่ผ่านมา ดังนี้

1. ระยะเวลา ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ใช้ระยะเวลามากเกินไป ประมาณเดือนครึ่ง ถึง 2 เดือน ทำให้การจัดหาฯ ไม่ทันต่อความต้องการ และอาจจะต้องเปลี่ยนไปทำวิธีการอื่นที่ไม่เหมาะสม⁴³ ซึ่งการที่ต้องใช้เวลามากเป็นเพราะมีขั้นตอนในการดำเนินการมาก มีทั้งขั้นตอนให้ผู้ค้าเข้ามาร้อง ทั้งขั้นตอนการพิจารณา และขั้นตอนการอุทธรณ์ และถึงแม้ว่าจะมีการปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนในการดำเนินการตามมติ ครม. แล้วก็ตาม แต่ระยะเวลาและขั้นตอนในการดำเนินการก็ยังมากเหมือนเดิม แต่ส่วนที่ดีก็คือ ในกรณีที่วงเงินการจัดซื้อจัดจ้างไม่เกิน 10 ล้านบาท ไม่ต้องมีบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นคณะกรรมการเพราะว่าการมีบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นคณะกรรมการนั้น จะต้องมาพิจารณาด้วยว่าบุคคลภายนอกนั้น มีความเชี่ยวชาญหรือไม่ และมีงานประจำหรือไม่⁴⁴

⁴¹ สัมภาษณ์ อูษา เสือพันธุ์, พนักงานพัสดุ ระดับ3, 22 เมษายน 2552.

⁴² สัมภาษณ์ ฐานิจ คล่องแคล้ว, หัวหน้างานจัดจ้าง ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

⁴³ สัมภาษณ์ สมรัก คำพุทธ, ผู้อำนวยการกองบริหารจัดซื้อจัดจ้าง ระดับ8, 17 มีนาคม 2552.

⁴⁴ สัมภาษณ์ ฐานิจ คล่องแคล้ว, หัวหน้างานจัดจ้าง ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

2. ปัญหาการส่งเรื่องเข้ามาในระยะเวลากระชั้นชิด ทั้งนี้ หน่วยงานเจ้าของเรื่องมักส่งเรื่องเข้ามาในระยะเวลากระชั้นชิดมากเกินไป ทำให้ระยะเวลาที่จะต้องดำเนินการต่อ ตั้งแต่การตั้งคณะกรรมการร่าง TOR จนกระทั่งถึงขั้นตอนการประมูล ซึ่งต้องใช้เวลามากอยู่แล้ว ประมาณ 60 วัน ดังนั้น ถ้าเจ้าของเรื่องส่งเรื่องเข้ามาและกำหนดว่าจะต้องได้ของที่จัดซื้อภายใน 60 วัน ทางผู้จัดซื้อก็ต้องแจ้งกลับไปว่าทำไม่ทัน หรือถ้าจำเป็นจริงๆ ที่จะต้องดำเนินการแบบกระชั้นชิดมาก ก็จะต้องดำเนินการขออนุมัติตามสายบังคับบัญชาอย่างเร่งด่วน ซึ่งทำให้การทำงานในลักษณะแบบนี้ค่อนข้างวุ่นวายพอสมควร ถ้าเจ้าของเรื่องกำหนดระยะเวลาให้แบบหลวม ๆ ก็จะช่วยให้ทางฝ่ายการพัสดุมีเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนได้ตามสายบังคับบัญชาและทำให้งานเป็นไปตามระบบได้⁴⁵ ส่วนความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ตำแหน่งพนักงานพัสดุ กล่าวว่า ถ้าเจ้าของเรื่องส่งงานมาทันและมีเวลาให้ดำเนินการได้เพียงพอก็ไม่มีปัญหา แต่ถ้าส่งมาในระยะเวลากระชั้นชิดก็ต้องตัดวันที่พิจารณาหรือขั้นตอนในการพิจารณาให้สั้นลง⁴⁶

3. การมีหลายขั้นตอนดำเนินการ และแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดมาก ทำให้เกิดโอกาสผิดพลาดได้ง่าย และเสียเวลา ถึงแม้จะมีปรับแก้ไขกฎระเบียบแล้วก็ตาม แต่ระยะเวลาที่ยังมากกว่าการดำเนินการโดยวิธีอื่น โดยเฉพาะในการกำหนดว่าในระหว่างที่มีการอุทธรณ์ห้ามมิให้ดำเนินกระบวนการในขั้นตอนต่อไป ซึ่งในบางครั้งผู้เสนอราคาบางรายแม้จะทราบว่าตนเองเสนอราคาไม่ถูกต้องก็ยังยกยื่นอุทธรณ์ จึงทำให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการจัดหาพัสดุ⁴⁷ นอกจากนี้จากการที่มีขั้นตอนมากจึงทำให้เจ้าหน้าที่ต้องแม่นในเรื่องของกฎระเบียบเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น และเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น⁴⁸

ส่วนความเห็นของผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ ที่มองเห็นปัญหาในภาพรวมจากการทำงานที่ผ่านมาว่ามีอยู่ 3 ประการ คือ⁴⁹

⁴⁵ สัมภาษณ์ พรพิศย์ เล็กสัมฤทธิ์, หัวหน้างานจัดซื้อ ระดับ7, 22 เมษายน 2552.

⁴⁶ สัมภาษณ์ สุมาลี เกียรติอมรกุล, พนักงานพัสดุ ระดับ6, 22 เมษายน 2552.

⁴⁷ สัมภาษณ์ บุญชนะ เทียนทองผาดิกุล, พนักงานพัสดุ ระดับ6, 22 เมษายน 2552.

⁴⁸ สัมภาษณ์ อูษา เสือพันธ์, พนักงานพัสดุ ระดับ3, 22 เมษายน 2552.

⁴⁹ สัมภาษณ์ คชภัค ศรีเพชร, ผู้จัดการส่วนการขายลูกข่ายภาครัฐ 5 ระดับ8 บริษัท การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด, 30 เมษายน 2552.

1. มีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง ในการหาทางเข้ามาแทรกแซง ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ทำให้เกิดการล็อคสเปค และการฮั้วกัน รวมทั้งมีการแสวงหาผลประโยชน์ในกระบวนการนี้
2. เจ้าหน้าที่พัสดุไม่ทราบเรื่องขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาส่งผลให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง
3. บางองค์กรภาครัฐปฏิบัติไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับนโยบายในแต่ละหน่วยงาน จึงทำให้เกิดความสับสนในการทำงาน